

Sygn. akt VIII U 2355/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Joanna Smycz
Protokolant:	Maria Szczęsna

po rozpoznaniu w dniu 21 kwietnia 2015 r. w Gliwicach

sprawy Z. M. (M.) i (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu

na skutek odwołania (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 29 września 2014 r. **nr** (...)1/09/2014/K

- zmienia zaskarżoną decyzję stwierdzając, że Z. M. jako pracownik u płatnika składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w T. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 14 kwietnia 2014 r.;
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołujących kwoty po 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Joanna Smycz

Sygn. akt VIII U 2355/14

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 29 września 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na podstawie art. 83 ust. 1, art. 38, pkt 1 oraz art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 1442 ze zm.) stwierdził, że ubezpieczona Z. M. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 14 kwietnia 2014r. z tytułu zgłoszenia do tych ubezpieczeń jako pracownik zatrudniony przez (...) Sp. z o.o. w T., jako płatnika składek.

W uzasadnieniu ZUS zakwestionował ważność umowy o pracę pomiędzy Z. M., a płatnikiem składek (...) Sp. z o.o. w T.. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że okoliczności związane z zatrudnieniem odwołującej uzasadniają zakwestionowanie przez organ rentowy ważności umowy o pracę.

Odwołania od powyższej decyzji wnieśli (...) Sp. z o.o. w T. domagając się jej zmiany poprzez stwierdzenie, iż Z. M. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 14 kwietnia 2014r. Podniesiono, iż odwołująca Z. M. faktycznie pracę podjęła i ją świadczyła na rzecz spółki (...) do momentu przejścia na zwolnienie lekarskie, szczegółowo uzasadniając swoje stanowisko.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

(...) Sp. z o.o. w T. zajmuje się zabezpieczeniami antykorozyjnymi infrastruktury przemysłowej. Spółka powstała w 2004 roku. Początkowo współnikami byli: M. B. i Ł. B. (1), którzy mieli po 50 % udziałów w spółce. Następnie współnikiem został G. K., który nabył 10 % udziałów.

W 2012 sytuacja finansowa spółki pogorszyła się w związku z niewypłaceniem wynagrodzenia przez firmę (...). Odwołująca S. Poliuretany posiadała zadłużenie względem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Urzędu Skarbowego.

W związku ze złymi wynikami finansowymi firmy w 2013 współnicy Ł. B. (1) i G. K. zbyli swoje udziały na rzecz M. B., który posiadał łącznie 339 udziałów i pełnił funkcję Prezesa Zarządu. 1 udział nabyła Z. M. i została Wiceprezesem Zarządu.

W 2013 roku M. B. - Prezesa Zarządu, Z. M. - Wiceprezes Zarządu i O. P. (1) opracowali plan cięcia kosztów, który miał poprawić kondycję finansową spółki. Na koniec roku spółka wypracowała zysk.

Zgodnie ze strukturą organizacyjną spółki z 2013 roku w firmie istniały stanowiska: Dyrektora ds. Handlowych i Dyrektora ds. (...). Dyrektor ds. Handlowych był odpowiedzialny za produkcję i dział handlowy i podlegali mu kierownik ds. produkcji, przedstawiciele handlowi oraz pracownicy produkcji, natomiast Dyrektor ds. (...) odpowiadał za finanse i kadry, a podlegali mu specjalista ds. ekonomiczno – finansowych, specjalista ds. administracyjno – biurowych i pracownicy biurowi. Stanowisko Dyrektora ds. Handlowych zajmował M. B., a Dyrektora ds. (...) Ł. B. (2).

Ł. B. (2) w 2013 roku przebywał na długotrwałym zwolnieniu lekarskim, a następnie pobierał świadczenie rehabilitacyjne.

W związku z tym, iż Ł. B. (2) nie planował powrotu do pracy - po zakończeniu pobierania zasiłku chorobowego podjął starania w celu uzyskania prawa do świadczenia rehabilitacyjnego - M. B. zdecydował zatrudnić Z. M. na stanowisko Dyrektora ds. (...).

Odwołująca Z. M. ukończyła Państwowe Studia (...) na Białorusi. Posiada wyższe wykształcenie ekonomiczne. Przez 5 lat w trakcie studiów pracowała na kierowniczym stanowisku. Zarządzała około 40 sklepami na Białorusi. Jest żoną M. B. od 10 lat. Wraz z mężem pozostaje we wspólności małżeńskiej.

Przed podjęciem zatrudnienia odwołująca jako Wiceprezes Zarządu uczestniczyła wraz z mężem w podejmowaniu decyzji odnośnie działalności firmy.

W dniu 14 kwietnia 2014r. odwołująca Z. M. zawarła umowę o pracę z płatnikiem składek (...) Sp. z o.o. w T. na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku Dyrektora ds. (...) z wynagrodzeniem 10.717,00 złotych brutto miesięcznie.

Odwołująca podjęła zatrudnienie z dniem 14 kwietnia 2014r. Do jej podstawowych zadań i czynności należało opracowywanie planów i prognoz rozwoju firmy, realizacja przyjętych celów strategicznych i operacyjnych, nadzorowanie bieżącej działalności przedsiębiorstwa, prowadzenie właściwej polityki finansowej, reprezentowanie firmy w kontaktach z kontrahentami, dbanie o właściwą gospodarkę materiałową, nadzorowanie rzetelnego prowadzenia wszelkiej dokumentacji m.in. handlowej, finansowej, podatkowej i prawnej związanej z działalnością przedsiębiorstwa. Nadto do jej obowiązków należało reprezentowanie przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o., odbieranie faktur i rachunków w imieniu (...) Sp. z o.o., wystawianie i podpisywanie wszelkich dokumentów niezbędnych do realizacji powierzonych zadań, sprawdzanie kondycji finansowej kontrahentów.

W praktyce swoje obowiązki zainteresowana wykonywała w biurze firmy przez 8h dziennie tj. od godz. 7 do 15.

Odwołująca odbyła wstępne szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

W dniu 16 kwietnia 2014r. uzyskała zaświadczenie lekarskie wystawione przez lekarza medycyny pracy o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku dyrektora ds. finansowych.

Ustalono, że płatnik składek zgłosił odwołującą do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jako pracownika od 14 kwietnia 2014r. z wynagrodzeniem 10.717,00 złotych brutto.

W dacie podjęcia zatrudnienia odwołująca wiedziała, iż jest w ciąży. W momencie zawierania umowy o pracę czuła się dobrze i świadczyła codziennie pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

Z. M. od 28 kwietnia 2014r. miała orzeczoną czasową niezdolność do pracy w związku z przebiegiem ciąży, a w organie rentowym złożyła wniosek o wypłatę świadczenia z ubezpieczenia chorobowego za okres od 31 maja 2014r.

W dniu 17 maja 2014r. miała wypadek komunikacyjny, w trakcie którego pasy bezpieczeństwa przycisnęły jej brzuch. Konsekwencją wypadku było przesunięcie się łóżyska, zagrożenie wczesniejszym porodem bądź niedonoszenie ciąży wobec czego lekarz zdecydował o zwolnieniu lekarskim aż do czas porodu. Ostatni miesiąc przed porodem Z. M. spędziła w szpitalu.

Od dnia porodu odwołująca korzystała z urlopu macierzyńskiego, po zakończeniu którego zamierza wrócić do pracy.

Nadto Sąd ustalił, że w czasie przebywania odwołującej na zasiłku chorobowym i urlopie macierzyńskim, obowiązki dyrektora ds. finansowych przejął M. B. i O. P. (2). M. B. nie zdecydowałby się na zatrudnienie na stanowisko dyrektora ds. finansowych kogoś obcego, ponieważ nie miałby do tej osoby zaufania.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyjaśnień odwołującej Z. M. oraz M. B. słuchanych w charakterze strony (nagranie z rozprawy z dnia 21 kwietnia 2015r. 1 godz., 36 min. 09 sek. i n.), zeznań świadka O. P. (3) (zapis rozprawy z dnia 21 stycznia 2015r., 41 min. 4 sek. i n.), zeznań świadków: P. W. i A. K. (zapis rozprawy z dnia 21 kwietnia 2015r. 13 min. 21 sek. i n.) akt osobowych odwołującej Z. M., karty medycznej czynności ratunkowych, porozumienia zmieniającego warunki pracy O. P. (3), umowy o pracę zawartej przez odwołującą w dniu 01.04.2014r. z G. Ł. i porozumienie zmieniające warunki pracy oraz informację o ubezpieczeniu, porozumienia zmieniającego z dnia 01.07.2011r. zmieniającego warunki umowy o pracę K. G., nakazów zapłaty i pełnej dokumentacji odnośnie (...) S. A. w K., schematu organizacyjnego odwołującej spółki na dzień podjęcia pracy przez odwołującą w spółce i na chwilę obecną, list płac M. B. i O. P. (3), akt osobowych O. P. (3) i M. B., pełnej dokumentacji zasiłkowej Ł. B. (2), kompletnych wniosków odnośnie przyznania świadczenia rehabilitacyjnego wraz z wywiadem środowiskowych z dnia 19.06.2013 i 24.06.2014r. odnośnie Ł. B. (1), faktur i paragonów ad. 1 do 16 dołączonych do pisma z dnia 16.02.2015r., wyciągu operacji bankowych odwołującej spółki wykonywanych przez Z. M. i formularzy zamówień, karty zdrowia odwołującej z dnia 25.06.2014r. i karty informacyjnej leczenia szpitalnego z dnia 11.11.2014r., korespondencji e-mail pomiędzy O. P. (3) a M. G. z 4 i 6.03.2013r., oraz akt Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. dołączonych do akt sprawy.

Sąd dał w całości wiarę wyjaśnieniom odwołującej i przedstawiciela zainteresowanej oraz zeznaniom świadków, ponieważ są one obiektywne, logiczne i wzajemnie się potwierdzają, przedstawiając rzeczywisty przebieg pracy i zakres obowiązków odwołującej, a także przyczyn jej zatrudnienia i korespondują z pozostałym zebrany w sprawie materiałem dowodowym .

Sąd zważył, co następuje:

(...) Sp. z o.o. w T., zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt. 1 i art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 1442 ze zm.), zwanej dalej Ustawą, pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu. Obowiązkowym ubezpieczeniom pracownicy podlegają od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania (art. 13).

Art. 8 pkt 1 Ustawy stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 - dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa pojęcia pracownik i zatrudnienie nie mogą być interpretowane na użytek ubezpieczeń społecznych inaczej niż interpretuje je akt prawny określający prawa i obowiązki pracowników i pracodawców - Kodeks pracy (tak też Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 30 maja 2005 r., sygn. akt III AUa 283/2005). Podkreślić też należy, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. – tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r., sygn. akt II UK 141/2004, publik. OSNP 2005/15 poz. 235, Monitor Prawniczy 2006/5 str. 260).

Kwestia sporna w niniejszej sprawie sprowadza się do tego, czy stan faktyczny ustalony w tej konkretnej sprawie, a wynikający z wyjaśnień stron, zeznań świadków jak również z dowodów z dokumentów pozwala na uznanie, że umowa o pracę z dnia 14 kwietnia 2014r. zawarta między odwołującą spółką jako płatnikiem składek, a odwołującą Z. M. była czynnością prawną pozorną w rozumieniu art. 83 k.c. mającą na celu obejście przepisów prawa – tak jak to twierdzi organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji – czy też nie i jakie są tego przyczyny.

W tym miejscu trzeba wskazać, że pozorność oświadczenia woli (art. 83 § 1 k.c.) została potraktowana przez ustawodawcę jako wada oświadczenia woli, nie dotyczy więc oświadczeń wiedzy. Jest to jednak wada szczególnego rodzaju, bo dotycząca oświadczenia złożonego świadomie i swobodnie dla pozorów drugiej stronie, która o takim oświadczeniu wie i na to się zgadza (tak - Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 czerwca 1971r., II CR 250/71, nie publikowany).

Z kolei w wyroku z dnia 23 czerwca 1986r., I CR 45/86 (nie publikowanym) Sąd Najwyższy zdefiniował pozorność jako „wadę oświadczenia woli polegającą na niezgodności między aktem woli, a jej przejawem na zewnątrz, przy czym strony zgodne są co do tego, aby wspomniane oświadczenie woli nie wywoływało skutków prawnych”. Nie można też przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadomie to przyjmował (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2001r., II UKN 258/00, OSNP z 2002r., Nr 21, poz. 527).

Sąd podziela w pełni stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 1 czerwca 2010r., II UK 34/10 iż „o czynności prawnej sprzecznej z ustawą lub mającej na celu obejście ustawy można mówić tylko wtedy, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie ma na celu obejścia prawa dokonanie czynności prawnej dla osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek

ubezpieczenia emerytalnego i rentowego oraz wypadkowego i chorobowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń, nie jest obejściem prawa.”

Należy też podnieść, iż uznanie, że umowa o pracę zawarta z kobietą w ciąży jest pozorna prowadziłoby do wprowadzenia w praktyce zakazu zawierania umów o pracę z ciężarnymi, co byłoby sprzeczne z podstawową zasadą prawa pracy określoną w art. 113 k.p. wprowadzającym zakaz jakiegokolwiek dyskryminacji w stosunkach pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 29 kwietnia 1999r., III AUa 49/99, OSA z 2000r., z. 3, poz. 11). Nadto zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 6 lutego 2006r III UK 156/05 ”Samo zawarcie umowy o pracę w okresie ciąży, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem.” Natomiast w wyroku Sądu Najwyższego z dn. 9 sierpnia 2005r., III UK 89/05 stwierdzono, że „skorzystanie z ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym jest legalnym celem zawierania umów o pracę.”

Przechodząc od powyższych rozważań na grunt niniejszej sprawy trzeba więc wskazać, iż postępowanie przeprowadzone przez Sąd w żadnym wypadku nie wykazało, że umowę o pracę zawartą między odwołującą spółką, a odwołującą Z. M. można uznać za czynność prawną pozorną ani też czynność mającą na celu obejście prawa.

Nadto – co istotne – w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia przepisu art. 22 § 1 k.p., ponieważ Z. M. zobowiązała się i świadczyła pracę określoną w umowie o pracę na rzecz pracodawcy (...) Sp. z o.o. w T. za co otrzymywała ustalone w umowie o pracę wynagrodzenie. W takiej sytuacji niewątpliwie posiadała status pracownika, zaś zawarta w dniu 14 kwietnia 2014r. między stronami umowa o pracę nie może być uznana za czynność prawną pozorną (art. 83 § 1 k.c.), bądź też sprzeczną z prawem lub mającą na celu obejście prawa (art.58 § 1 k.c.), co w konsekwencji powodowałoby jej nieważność.

Organ rentowy będący stroną tego procesu w toku postępowania nie przejawiał żadnej inicjatywy dowodowej, aby wykazać, że jego twierdzenia zawarte w zaskarżonej decyzji i jej uzasadnieniu polegają na prawdzie, a nie stanowią jedynie jednej z szeregu możliwych wersji – w tym przypadku korzystnej dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.. O pozorności umowy nie może świadczyć jedynie fakt, iż odwołująca jest w ciąży z M. B.. Sąd w pełni dał wiarę zeznaniom przedstawiciela odwołującej spółki (...), który w sposób przekonujący uzasadnił dlaczego właśnie odwołująca była osobą najbardziej godną zaufania odnośnie powierzenia jej spraw finansowych spółki.

Utworzenie konkretnego stanowiska i zatrudnienie pracownika celem realizacji zadań przypisanych do tego stanowiska leży w sferze samodzielnych decyzji pracodawcy, który ponosi wszelkie konsekwencje wynikające z podjętej decyzji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 lutego 2006r., sygn. akt III AUa 577/05, Prawo Pracy z 2006r., (...), poz. 41).

Nie można też pominąć faktu, iż praktycznie niemożliwe jest ocenienie wartości pracy konkretnego pracownika dla jego pracodawcy, ponieważ nie decydują o tym wyłącznie kryteria obiektywne, a poza tym stanowi to niedozwoloną ingerencję w prawa przedsiębiorcy do ustalania wynagrodzenia za pracę, oczywiście z wyłączeniem sytuacji gdy mamy do czynienia z wyzyskiem, czy naruszaniem praw pracowniczych wynikających z przepisów kodeksu pracy, obowiązujących ustaw i aktów prawnych niższej rangi regulujących te kwestie (np. prawa do godnego wynagrodzenia itp.).

Przeprowadzone postępowanie wykazało, iż u odwołującego płatnika składek w momencie zawierania umowy o pracę z odwołującą, istniała potrzeba zatrudnienia osoby, która zajęłaby się szeroko pojętymi sprawami finansowymi. Odwołująca już wcześniej uczestniczyła w podejmowaniu decyzji odnośnie spraw spółki jako Wiceprezes Zarządu. Nie jest również tak jak twierdzi organ rentowy, że odwołująca Z. M. w odwołującej spółce pracowała niedługo i w krótkim okresie skorzystała ze zwolnienia lekarskiego, zatem nie wykonywała konkretnej pracy. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż odwołująca faktycznie podjęła zatrudnienie i wykonywała swoje obowiązki codziennie przez 8 godzin dziennie. Natomiast krótki czas pracy odwołującej był podyktowany jej stanem zdrowia, przy czym

odwołująca mogła się spodziewać, że będzie mogła dłużej pracować.. Nie można zatem mówić, że krótkotrwała realizacja tej umowy przesądza o jej zawarciu dla obejścia prawa i nieważności tej umowy.

W tym zakresie Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 czerwca 2008r., w sprawie III AUa 536/08 (Lex nr 470351), zgodnie z którym krótkotrwałe wykonywanie pracy, nawet ze stosunkowo wysokim wynagrodzeniem, nie może stanowić podstawy do uznania zawartej umowy o pracę za nieważną i prowadzić do uznania, że brak jest podstaw do objęcia pracownika ubezpieczeniem społecznym.

Reasumując: według oceny Sądu w dniu 14 kwietnia 2014r. doszło do zawarcia między odwołującą Z. M., a płatnikiem składek (...) Sp. z o.o. w T., umowy o pracę, która na pewno nie była czynnością prawną pozorną w rozumieniu art. 83 § 1 k.c., a tym samym nieważną, bądź zmierzającą do obejścia prawa w rozumieniu art. 58 § 1 k.c., zatem może stanowić podstawę do objęcia odwołującej ubezpieczeniami społecznymi, a przyczyny takiego stanowiska zostały omówione wcześniej.

Mając powyższe na uwadze, z mocy powołanych przepisów i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd orzekł jak w pierwszym punkcie wyroku. O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 11 ust 2 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) w punkcie drugim orzeczenia.

SSO Joanna Smycz